

Turizm Yatırımlarında İnovasyon: Cittaslow Kentler Üzerine Bir Araştırma¹

Innovation in Tourism Investments: A Study on Cittaslow Cities.

Erhan COŞKUN¹
V. Uğur TANDOĞAN²

¹Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Davutlar Meslek Yüksekokulu, ORCID ID: 0000-0002-5869-6501, erhancoskun@adu.edu.tr

²Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Turizm Fakültesi, ORCID ID: 0000-0001-5392-6147, ugutan@yahoo.com

Gönderilme Tarihi / Submitted: 29.03.2025
Düzeltilme / Resubmitted: 21.04.2025
Kabul / Accepted: 29.05.2025

Özet

Bu çalışma alternatif turizm çeşidi olan yavaş şehir turizmine ve burada kurulan tesislere yönelik inovatif yatırımları incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji tercih edilmiştir. Araştırmanın hedef evrenini Türkiye'deki Cittaslowlar, çalışma evrenini ise Akyaka (Muğla), Seferihisar (İzmir) ve Yenipazar (Aydın) oluşturmaktadır. Katılımcıların seçiminde amaçlı örneklem türlerinden ölçüt örneklem kullanılmıştır. Bu ölçütler baz alınarak her destinasyondan 3 kişi olmak üzere 9 kişi ile görüşme yapılmıştır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Görüşmeler yüz yüze yapılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiştir. Katılımcı görüşlerinden 113 kod elde edilirken bu kodlar 11 kategori altında toplanmıştır. Kategorilerden de turizm yatırımı, cittaslow kavramı ve geleceği ve cittaslow kriterlerine yönelik yenilikçi çalışmalar şeklinde 3 tema oluşturulmuştur. Oluşturulan temalardan turizm yatırımı teması ile ilgili doğayı, mimariyi ve kent kültürünü korumayı temel alan yatırımlar yapıldığı ve yatırım yaparken yavaş şehir kriterlerini dikkate aldıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Cittaslow'un anlamı ve geleceği teması ile ilgili Cittaslow'un anlamının her katılımcıya göre farklılaştığı ve Cittaslow kentlerin artarak

¹ Bu makale Prof. Dr. V. Uğur Tandoğan danışmanlığında Erhan Coşkun tarafından 2018 yılında yazılan "Yavaş Şehir Algısı ve Yavaş Şehirlerde İnovatif Yatırımlara İlişkin Bir Araştırma" isimli doktora tezinden üretilmiştir.

devam edeceği sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak cittaslow kriterlerine yönelik yenilikçi çalışmalar teması ile ilgili birçok kategorinin altında özellikle kadınların desteklenmesinin yanında turizm eğitimi verilmesi, restorasyon, üreticilerin korunmasına yönelik çalışmalar olduğu ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Turizm yatırımları, inovasyon, Cittaslow.

Abstract

This study aims to examine innovative investments in slow city tourism, which is an alternative type of tourism, and the facilities established here. Qualitative research method was used in the study. Phenomenology, one of the qualitative research designs, was preferred. The target population of the research is Cittaslows in Turkey and the study population is Akyaka (Muğla), Seferihisar (İzmir) and Yenipazar (Aydın). Criterion sampling, one of the purposeful sampling types, was used in the selection of participants. Based on these criteria, 9 people, 3 people from each destination, were interviewed. The data of the research were obtained using semi-structured interview technique. Interviews were conducted face to face. The obtained data will be analyzed by descriptive analysis technique. While 113 codes were obtained from the participant opinions, these codes were grouped under 11 categories. From the categories, 3 themes were formed as tourism investment, cittaslow concept and future, and innovative studies on cittaslow criteria. It is concluded that investments are made based on the protection of nature, architecture and urban culture and that they take into account the slow city criteria when making investments. Regarding the theme of the meaning and future of Cittaslow, it was concluded that the meaning of Cittaslow differs according to each participant and that Cittaslow cities will continue to increase. Finally, under many categories related to the theme of innovative activities for Cittaslow criteria, it is revealed that there are studies on supporting women, providing tourism training, restoration, and protecting producers.

Key Words: Tourism investment, innovation, Cittaslow.

GİRİŞ

İnsanlar her geçen gün daha hızlı bir yaşam biçiminin sunduğu imkanlara maruz kalmaktadır. Bu durum daha hızlı harcama ve hızlı tüketime yol açmaktadır. Hızlı tüketim geleneksel, kültürel ve sosyal değerlerin değişimine neden olmaktadır. Bu hızlı tüketime yanıt olarak yavaşlığı savunan ve yavaşlama hareketinin temellerini atan yeni bir yaşam

tarzı tartışması ortaya çıkmıştır. Yavaş yaşam, yavaş yemek gibi kavramların yanında yavaş turizm kavramı da önem kazanmıştır (Balaban & Keller, 2024: 303).

Yavaş turizm hareketi, yerel toplum, kültür, mimari, yemek ve müzikle bağlantıyı vurgulayan bir seyahat yaklaşımıdır. Yavaş turizm hareketi yerel toplum ve çevre için sürdürülebilir, turistler için ise eğitici ve duygusal etkiye sahip olan bir seyahat gerçekleştirme fikrine dayanmaktadır (Lazarevic, Stanisic & Ion, 2024:590). Yavaş turizm insanların yeni yaşam tarzı olarak gördüğü Cittaslow olarak adlandırılan alternatif turistik destinasyonlarda yapılmaktadır. Kentsel kalkınmayı içeren cittaslowlar organik üretim, kültürel değerlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması, gürültü ve kirlilikten uzak doğal yaşam ilkelerine sahiptir (Caffyn, 2018:183).

İnovasyon rekabetçiliğin temelini oluşturmakta ve destinasyonun gelişimini sürdürülebilir kılan önemli araçlardan biri olmaktadır (Wang, Li, Ruan, Zhang & Li, 2024). Bir turistik destinasyon için inovasyon, yeni ihtiyaçlar yaratan, yeni turistler çeken ve yeni iş olanakları sağlayan yeni bir fikir veya kavramı temsil eden her şeyi ifade etmektedir (Apolo, Rivero & Rangel, 2024:81).

Turistik tesis ve destinasyonlara yönelik yapılan inovatif yatırımlar dünya genelindeki değişimleri ve trendleri de örnek almaktadır. Turizm sektörüne baktığımızda genel anlamda turizm ürünlerinin de inovasyona dayalı yeni fikirler ve ürün çeşitleri oluşturduğu görülmektedir. Bunlardan biri son zamanlarda gittikçe değer kazanan yavaş (sakin) şehir turizmidir. İtalyanca Citta (Şehir) ve İngilizce Slow (Yavaş) kelimelerinden oluşan Cittaslow, 1999 yılında Paolo Saturnini tarafından ortaya çıkarılmıştır. Greve in Chianti'nin eski belediye başkanı Paolo Saturnini kentlerin kendi öz değerlerini ortaya çıkararak yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla bir kalkınma modeli ortaya koyulması fikrini ulusal boyuta taşımıştır (Cittaslow Türkiye, 2018). 2024 yılı itibarıyla dünya genelinde 60 ülkede 296 tane Cittaslow bulunmaktadır. 87 üye kente sahip olan İtalya ilk sırada yer alırken 25 üye kente sahip Türkiye ise 3. sırada yer almaktadır (Cittaslow, 2024). Türkiye'nin ilk Cittaslow'u 2009 yılında adaylığı kabul edilen Seferihisar'dır (Seferihisar Belediyesi, 2018).

Turizm yatırımları incelendiğinde, sürdürülebilir turizmin gelişimi için kritik bir öneme sahip olduğu görülmektedir (Song & Turner, 2006; World Travel and Tourism Council, 2015; Paramati, Alam & Lau, 2018; Azmi, Rose, Awang & Abas, 2023). Bu yatırımlar sadece ekonomik bir getiri sağlamakla kalmaz, aynı zamanda enerji verimliliğinin iyileştirilmesini, su ve atıkların uygun şekilde muhafaza edilmesini ve ekosistem ile biyolojik

çeşitliliğin korunmasını içeren çevresel getiriler de sağlar (Paramati, Alam & Lau, 2018:1587). Aynı şekilde Cittaslow'larda yapılan yatırımlara bakıldığında bu yatırımların Cittaslow kriterleri doğrultusunda doğayı ve kent kültürünü koruyan yatırımlar olduğu ve bu yatırımlarla birlikte daha çekici destinasyonlar oluşturulduğu görülmektedir. Bu durum Cittaslowlarda hangi yenilikçi yatırımlar yapıldığı konusunda merak uyandırmaktadır. Bu kapsamda bu araştırma alternatif turizm çeşidi olan yavaş şehir turizmine ve burada kurulan tesislere yönelik inovatif yatırımları incelemeyi amaçlamaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Turizm Yatırımları

Turizm yatırımları; konaklama sektöründeki yeni otel yapımını, mevcut otel ve tatil köylerinin iç donanımını ve bakımlarını, turistlerin ulaşımını ilgilendiren uçak ve yolcu gemilerini, ziyaretçi çekmek için tasarlanan büyük çaplı sermaye gerektiren proje ve yenilemeleri, bilgi ve iletişim teknolojisi projeleri ve turizm sektörüne yönelik 'yeşil' ve diğer sürdürülebilirlik odaklı yatırımları içermektedir (World Travel and Tourism Council, 2015:13). Turizm yatırımları sürdürülebilir turizmin gelişimini sağlayarak sektörün daha da büyümesine olanak tanımaktadır (Paramati, Alam & Lau, 2018:1587).

Turizm sektöründe yapılan yatırımlar turizmde yeni imkanlar oluşturmak amacıyla kamu ve özel sektör tarafından yapılmaktadır. Kamu yatırımları genellikle ziyaretçi merkezlerinin, turist bilgilendirme ofislerinin, havalimanlarının ve kamu hizmetlerinin inşasına yöneliktir, ancak büyük çaplı tesis yatırımlarına da katkı sağlamaktadır. Yollar ve toplu taşıma gibi kamu yatırımlarının bir kısmı turizm sektörü tarafından kullanılsa dahi sadece turizm için yapılmamaktadır. Özel sektör yatırımları ise genellikle konut yapıları (tatil evleri), oteller, kongre merkezleri ve özel olarak finanse edilen havaalanları içindir. Ayrıca uçaklar, yolcu gemileri ve kiralık arabalar gibi seyahat ve turizm araçlarını da içermektedir (World Travel and Tourism Council, 2015:13).

Turizm sektöründe yatırımlar altyapı yatırımları üstyapı yatırımları ve yan turistik yatırımlar (destek yatırımları) şeklinde ayrılmaktadır (Haque, 2015; Şenel, 2007; Nazaroğlu, 2008). Turizm ticareti için hayati önem taşıyan turizm altyapısı, turizm hizmetlerinin özel olarak üretilmesi ve dağıtılmasında verimliliği artırmakta ve uzak destinasyonlara turizm hizmetlerinin ulaştırılmasını sağlamaktadır. Turistlerin ulusal ya da uluslararası ulaşımının sağlanması havaalanı, liman, demiryolu, karayolu, köprü ve

tünelleri gerekli kılmaktadır. Turistler aynı zamanda bir destinasyonun etkin nüfusuna da katkıda bulunmakta ve normalde bölge sakinleri tarafından tüketilen temel hizmetlere ihtiyaç duymaktadır. Böylece su, kanalizasyon, iletişim ve elektrik gibi altyapı hizmetlerine olan talep artmaktadır (Sakai, 2006:266). Turizm yatırımları, özellikle de havaalanları, otoyollar ve demiryolu bağlantıları gibi altyapı yatırımları yüksek maliyetler gerektiren yatırımlar olduğundan turizm talep tahminlerinin iyi yapılmasını gerektirir (Song & Turner, 2006:89). Üstyapı yatırımları içerisinde otel, motel, pansiyon ve tatil köyü gibi yatırımlar bulunmaktadır (Şenel, 2007:6). Destek yatırımları olarak da ifade edilen yan turistik yatırımlar ise spor tesisleri, yiyecek içecek işletmeleri, gece kulüpleri ve hediyelik eşya satan işletmeler gibi turistlerin tesis dışına çıkıp boş zamanlarını değerlendirmek için gittikleri bağımsız olarak faaliyet gösteren işletmelerdir (Nazaroğlu, 2008:17).

Turizm sektörü dünyadaki gelişimleri takip etmekle beraber yenilik odaklı hareket etmektedir. Her geçen gün yeni yatırımcıların turizm sektörüne giriş yaptığı ve daha düşük maliyetli fakat daha yüksek kar elde eden bir yatırım olan butik otel yatırımları artmaktadır (Gökmen, 2017). Özel ilgi turizmine olan talebin artmasıyla birlikte turist profilleri değişmekte ve bu profiller bağımsız, bilgi sahibi ve seçici kişilerden oluşmaktadır. Sağlıklı ve sürdürülebilir yaşamı destekleyen bu turistler benimsedikleri yaşam tarzına uygun konaklama işletmeleri tercih etmektedirler. Green Key, EU Eco-Label, Green Globe gibi programlara dahil olarak çevreye duyarlı ve ekolojik sürdürülebilirliği destekleyen konaklama işletmeleri bu turistleri ağırlamaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2014: 11). Destinasyonlar genellikle turistleri çekme gücünü elinde bulunduran ve turistleri 'nereye gidecekleri', 'ne kadar kalacakları' ve 'ne yapacakları' konusunda etkileyen turizm arzı olarak geçmektedir. Turistleri etkilemek veya tekrar ziyaret etmelerini teşvik etmek için destinasyonlar gelecekteki turizm yatırımlarının yönünü belirlemektedir (Azmi, Rose, Awang & Abas, 2023:1).

Turistik tesis ve destinasyonlara yönelik yapılan inovatif yatırımlar dünya genelindeki değişimleri ve trendleri de örnek almaktadır. Turizm endüstrisine bakıldığında genel anlamda turizm ürünlerinin de inovasyona dayalı yeni fikirler ve ürün çeşitleri oluşturduğu görülmektedir. Bunlardan biri son zamanlarda gittikçe değer kazanan yavaş (sakin) şehir turizmidir. İnovasyona dayalı turistik tesis ve destinasyonlar, hizmet kalitesi, yeni hizmetler geliştirme, hizmet üretimini müşteri isteklerine göre yapma, maliyet ve fiyat konularında rekabet avantajı sağlamaktadır (Gökçe, 2010:3). Van de Ven (2017)'e göre

inovasyon, ürüne, hizmete, pazarlamaya ve organizasyona yönelik uygulandığında; yeni ürün/hizmet üretme ya da farklılaştırma, hizmet kalitesini artırma, iş yapma yöntemlerini geliştirme ve yenileme ve müşteri memnuniyeti sağlama imkanı elde edilmektedir.

İnovasyon Kavramı ve İnovasyon Türleri

İnovasyon, bir sorunun veya karşılanmamış müşteri ihtiyaçlarının algılanmasıyla başlayan ve bu fırsatı ele alan bir teklifin geliştirilmesine, üretilmesine ve pazarlanmasına yol açan yinelemeli bir süreçtir (Purchase & Volery, 2020:763). Bir işletmede ilk kez yeni fikirler, nesneler ve uygulamalar yaratıldığında, geliştirildiğinde veya yeniden icat edildiğinde ortaya çıkmaktadır (Walker, 2014:23). İşletme için yeni olan bir fikrin (cihaz, sistem, süreç, politika, program, ürün veya hizmetle ilgili) benimsenmesi olarak tanımlanmaktadır (Damanpour, Szabat & Evan, 1989:588). İnovasyon, işletmenin önceki ürün veya süreçlerinden önemli ölçüde farklı olan ve potansiyel kullanıcılara sunulan veya işletme tarafından kullanıma sokulan (süreç) yeni veya geliştirilmiş bir ürün veya süreçtir (OECD ve EUROSTAT, 2018:20).

İnovasyon türleri ürün inovasyonu, süreç inovasyonu, pazarlama inovasyonu ve organizasyonel inovasyon olmak üzere 4 gruba ayrılmaktadır (OECD ve EUROSTAT, (2005:47). Ürün inovasyonu, müşterilerin değişen taleplerine yanıt vermek ve sürekli yaratıcılık yoluyla performansı artırmak için yeni ürün ve hizmetler geliştirmeye yöneliktir (Qu ve Mardani, 2023:1). Ürün inovasyonu, rekabetçi baskılar, değişen zevk ve tercihler, kısa ürün yaşam döngüleri, teknolojik ilerleme, değişen talep ve müşterilerin özel gereksinimleri ile başa çıkmak için yapılmaktadır (Kanagal, 2015:10). Süreç inovasyonu, bir mal ya da hizmetin üretiminde üretim maliyetlerini azaltan yeni yöntem ve teknikler olarak tanımlanmaktadır (Blaug, 1963:13). Süreç inovasyonu personele (personelin motive edilmesi ve ödüllendirilmesi), görevlere, birimlere ve organizasyonun yönetim süreçlerinin değiştirilmesine yönelik yeni yaklaşımları içermektedir (Walker, 2014:24). Pazarlama inovasyonu, bir ürünü pazarlamak için ürün ambalaj tasarımı, yerleştirme, promosyon veya fiyatlandırma dahil olmak üzere yeni pazarlama yöntemlerini uygulamaktadır (OECD ve EUROSTAT, 2018:75). Pazarlama inovasyonu, kuruluştaki daha önce hiç uygulanmamış tamamen yeni pazarlama stratejilerinin, pazarlama kavramlarının veya yeni pazarlama yöntemlerinin kullanılmasıdır (Ilic, Ostojic & Damjanovic, 2014:36). Ürünlerin tasarımında ve ambalajlanmasında önemli değişiklikleri, ürün tanıtımı için yeni medya veya tekniklerin kullanımını, ürün dağıtımı için yeni yöntemler denemeyi ve ürünleri (mal ve hizmetleri)

fiyatlandırmanın yeni yollarını içermektedir (Purchase & Volery, 2020:764). Organizasyonel inovasyon, iş yapma yöntemlerinde, işyeri organizasyonunda veya firmanın dış ilişkilerinde yeni organizasyonel yöntemlerin uygulanmasını ifade etmektedir (OECD ve EUROSTAT, 2005:17). Organizasyonun yapısı veya süreçlerindeki değişiklikleri içeren organizasyonel inovasyonlar, yeni yöntem ve çalışma teknikleri uygulamaktadır (Armbruster vd., 2008:645).

Turizm Yatırımları ve İnovasyon

Kitle turizminin ve dolayısı ile kitleye yönelik pazarlama tekniklerinin yerine kişisel ilgi alanına yönelik bireysel pazarlama teknikleri ortaya çıkmaktadır. Giderek artan sayıda turist, seyahatini özel ilgi alanlarına göre planlamakta, tarihi ve kültürel miras ile çeşitli sanatsal ve kültürel aktiviteler önemli seyahat nedenleri arasında yer almaktadır (Kalkınma Bakanlığı, 2014:11).

Yukarıdaki eğilimler teknoloji ile desteklenmekte ve alternatif turizm türlerine yönelim artmaktadır. Bu durum bir alternatif turizm çeşidi olan yavaş turizmin önem kazanmasına neden olmuştur. Yavaş turizm insanların kaynaşmasını sağlayan, yerel kültüre, tarihe ve çevreye sahip çıkan ve sosyal sorumluluğu değerli kılan bir turizm çeşididir (Clancy, 2018:2). Bunun yanında seyahat şekillerinde de değişim meydana gelmiş ve yavaş seyahat kavramı ortaya çıkmıştır. Yavaş seyahat, insanların gideceği yerlere daha yavaş seyahat ettiği, daha uzun süre kaldığı ve daha az seyahat ettiği uçak ve otobüs seyahatine alternatif sunan yeni bir kavramdır (Dickinson ve Lumsdon, 2010:1).

Alternatif turizm türlerine yönelim hareketi turist profilinde de değişime yol açmıştır. Post-turist olarak ortaya çıkan bu yeni turist tipi bağımsız, bilgi sahibi, deneyimli ve seçici olmaktadır. Değişen turist profilinde ortaya çıkan bir diğer eğilim ise sağlıklı ve sürdürülebilir yaşamı destekleyen tüketici hareketidir. Bu harekete duyarlı kalmayan birçok konaklama tesisi çevreye duyarlılığı ve ekolojik sürdürülebilirliği dikkate aldıklarını, Green Key, EU Eco-Label, Green Globe gibi benzeri programlara dahil olarak kanıtlamaya çalışmakta, enerji tüketimini en aza indirecek yöntemleri benimseyen tesisleri tercih etmektedirler (Kalkınma Bakanlığı, 2014: 11).

Yenilikçi turizm yatırımları ile rekabet edebilecek güce sahip, turist memnuniyetine öncelik veren, sürdürülebilir gelişme ve planlama ile küresel eğilimleri takip edebilen, hedef planlama ve pazarlama yapabilen, çevreye duyarlı, gelişime önem veren, özel sektör katılımını ve yaratıcılığını artırarak devletin yükünü hafifleten, planlama-projelendirme-yönetim sistemi oluşturan, paylaşımcı proje yönetimine önem veren uygulama stratejileri hedeflenmektedir

(Kalkınma Bakanlığı, 2014: 17). Doğanın ve mimarının korunduğu, çevreye duyarlı, sürdürülebilir ve yaşanabilir bir imkânın sunulduğu Cittaslow kentler yenilikçi yatırımlara örnek olarak gösterilebilir. Cittaslow üyesi olmak isteyen kentler Cittaslow üyelik kriterlerini baz alarak üye olmaktadır. Bu durumda yapılan yatırımlarında Cittaslow üyelik kriterlerini dikkate alarak yapılması gerekmektedir (Clancy, 2018; Brodzinski & Kurowska, 2021). Cittaslow üyelik kriterleri çevre politikaları, altyapı politikaları, kentsel yaşam kalitesi politikaları, tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar, sosyal uyum ve ortaklıklar olmak üzere 7 ana kriter 73 alt kriterden oluşmaktadır (Cittaslow Türkiye, 2018). Cittaslow kriterleri doğrultusunda yapılan yenilikçi yatırımlar destinasyonları yerel sakinler ve ziyaretçiler için görsel açıdan daha çekici hale getirirken yerel kalkınma modeliyle de sürdürülebilir bir yaşam sağlamaktadır (Brodzinski & Kurowska, 2021:12). Cittaslow kriterleri destinasyonun betonlaşmasına neden olan ve ar-ge çalışmalarından yoksun olan eski yatırımlardan ziyade yenilikçi yatırımlara sahip bir yerel kalkınma modeli sunmaktadır (Arı, 2020:379).

YÖNTEM

Bu çalışmada sosyal olaylarla ilgili kararların niçin ve nasıl verildiklerini açıklamaya yönelik bir süreç (Gardenhire ve Nelson, 2003:3) olan, sistematik bir şekilde ve titizlikle uygulanan (Mason, 2002:7) nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Konu ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında yatırım, inovasyon ve Cittaslow ilişkisi ile ilgili kuramsal bir temelin olmaması bu çalışmada nitel araştırma yapılmasının uygun olacağını ortaya koymaktadır. Konu ele alınırken fenomenolojik bir yaklaşım tercih edilmiştir. Fenomenoloji kişilerin bir kavram ya da fenomene ilişkin yaşanmış deneyimlerini tanımlamayla ilgilidir (Cresswell, 2013:76)

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı alternatif turizm çeşidi olan yavaş şehir turizmi kapsamındaki yavaş şehirlere (Cittaslow) ve burada kurulan tesislere yönelik inovatif yatırımları incelemektir. Bu temel amacın yanında Türkiye'deki Cittaslow kentler (Seferihisar, Akyaka ve Yenipazar) hakkında bilgi verici bir kaynak sunmaktır.

Evren ve Örneklemenin Belirlenmesi

Araştırmanın hedef evrenini Türkiye'deki Cittaslow unvanı alan şehirler oluşturmaktadır. Nitel araştırmanın veri toplama sürecinin zaman alıcı ve maliyetinin

yüksek olması sebebiyle araştırmanın çalışma evreni olarak Seferihisar'ın (İzmir) yanında Akyaka (Muğla) ve Yenipazar (Aydın) belirlenmiştir. Görüşmelerin yapılacağı kişilerin seçiminde amaçlı örnekleme çeşitlerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Buna göre Cittaslow üyelik sürecinde kişilerin belediye yönetiminde yer alması, STK yöneticisi veya turizm işletmesi yöneticisi olması, üyelik sürecinde aktif rol oynaması şeklinde kriterler göz önünde bulundurularak her destinasyondan 3 kişi olmak üzere 9 kişi belirlenmiştir. İletişime geçilerek randevu talep edilen 9 kişi randevu talebine olumlu yanıt vermiştir. 9 kişinin tamamı ile görüşme yapılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Verinin Toplanması

Araştırma verileri toplanırken nitel araştırma veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak görüşmeler yüz yüze yapılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken Cittaslow üyelik kriterleri ve yenilik kavramını ilişkilendiren sorular hazırlanmıştır. Buna göre, Cittaslow Türkiye internet sitesinden üyelik kriterleri alınarak (Cittaslow Türkiye, 2018), OECD'nin Oslo kılavuzunda (OECD ve Eurostat, 2003), bahsettiği yenilik kavramı ile birlikte kullanılıp sorular hazırlanmıştır.

Görüşmede kullanılan form; Cittaslow, yatırım ve yenilik konularıyla ilgili gerekli literatür taraması yapıldıktan sonra oluşturulmuştur. Görüşme formunda araştırmaya konu 9 kişinin Cittaslow, turizm yatırımları ve yenilik ilişkisine yönelik bakış açılarının ölçümüne ilişkin sorular hazırlanmıştır. 11 sorudan oluşan görüşme formu hazırlandıktan sonra alanında uzman 5 akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Akademisyenlerden alınan geri bildirimler dikkate alınarak gerekli düzenlemeler yapılmış ve görüşme sorularının anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla Seferihisar'dan belirlenen yerel yönetici ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular test edildikten sonra son şekli verilmiştir. Pilot uygulama yapılarak araştırmanın geçerliliğinin sağlanması amaçlanmıştır.

17.03.2017 tarihinde pilot görüşme, 30.06.2017 ve 27.10.2017 tarihleri arasında diğer görüşmeler yapılmıştır. Herhangi bir veri kaybı olmaması için görüşmeler kamera ile ses kaydı yapılarak kayıt altına alınmıştır. Daha sonra cihazda bulunan veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bilgisayardaki ses kayıtları metne dönüştürülerek analiz için uygun hale çevrilmiştir.

Geçerlilik ve Güvenirlik

Nitel araştırmada geçerlilik araştırılan konuyu tarafsız bir şekilde inceleme anlamına gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006:255-256). Güvenirlik ise aynı ölçme

aracını kullanarak yapılan tekrarlı ölçümlerde aynı sonucu elde etme durumudur (Gegez, 2007:213-214; Arslan, 2022:401). Bu araştırmada geçerlilik ve güvenilirliği sağlamak için bazı önlemler dikkate alınmıştır.

Araştırmanın iç geçerliliğinin sağlanması için oluşturulan görüşme formu alanında uzman 5 akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Katılımcılardan elde edilen verilere herhangi bir müdahale edilmemiş ve doğrudan alıntılar şeklinde yer verilmiştir. Pilot çalışma yapılarak soruların anlaşılabilirliği katılımcılar tarafından da teyit edilmiştir. Araştırmanın dış geçerliliğinin sağlanması için araştırma süreci, örneklem seçimi, görüşme formunun oluşturulması verilerin toplanması ve analiz süreçleri ile ilgili detaylı bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın iç güvenirliliğinin sağlanması için herhangi bir veri kaybını önlemek adına veriler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Veri yansıtılırken, kod ve kategori oluşturulurken araştırmacılar arasında fikir birliği sağlanmıştır. Dış güvenirliliğin sağlanması için elde edilen sonuçlar literatürdeki benzer çalışmalardan yararlanılarak tartışma süzgecinden geçirilmiştir.

Verinin Analizi

Betimsel analiz, veriyi sistematik bir şekilde düzenlemeyi gerektiren doğrudan alıntılar yoluyla okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006:223-224). Bu analiz tekniğine göre aynı soruların yöneltildiği farklı katılımcıların düşüncelerinden oluşan veri herhangi bir şekilde değiştirilmemekte ve olduğu gibi aktarılmaktadır (Demir, 2009).

Bu araştırmanın verileri betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcıların düşüncelerine olduğu gibi yer verilmiştir. Görüşme sonucunda elde edilen veriler kodlara ve kategorilere ayrılmış sistematik bir şekilde özetlenip düzenlenmiştir. Katılımcıların kimliklerinin açıklanmayacağı söylenmiş ve belli kodlar kullanılarak kodlanmıştır. Kodlar, görüşmelerin gerçekleştiği kentin baş harfinden oluşturularak 1'den 3'e kadar sıralanmıştır. Sıralama ise birinci sırada Cittaslow sürecinin yürütücüsü, ikinci sırada kooperatif sorumlusu ve üçüncü sırada ise dernek sorumlusu veya özel sektör çalışanı yer almıştır. Buna göre Akyaka'nın Cittaslow sürecini yürüten kişi A1, belediye görevlisi A2 ve dernek sorumlusu A3 şeklinde, Seferihisar'ın Cittaslow sürecini yürüten kişi S1, kadın kooperatifi başkanı S2 ve özel sektör çalışanı S3 şeklinde, Yenipazar'da ise Cittaslow sürecini yürüten kişi Y1, kadın kooperatifi başkanı Y2 ve dernek sekreteri Y3 şeklinde kodlandırılmıştır.

BULGULAR

Analiz sonucunda katılımcıların görüşlerinden 113 kod elde edilmiştir. Kodların birbirileri ile olan ilişkileri ve anlamlı bütün oluşturma kapasiteleri dikkate alınarak 11 kategori elde edilmiştir. Elde edilen 11 kategorinin 3 ana tema başlığı altında toplandığı tespit edilmiştir. Bu temalar; turizm yatırımı, Cittaslow kavramı ve geleceği ile Cittaslow Kriterlerine yönelik yenilikçi çalışmalar şeklinde isimlendirilmiştir. Tablo 1’de kategorilerin temalara göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 1. Kategorilerin temalara göre dağılımı

Temalar	Kategoriler
Turizm Yatırımı	Turizm Yatırımı Yapmak İçin İzlenecek Yol
	Yenilikçi Bir Yatırım Yaparken Yararlanılan Bilgi Kaynakları
Cittaslow Kavramı ve Geleceği	Cittaslow Kavramı
	Cittaslow’un Geleceği İle İlgili Düşünceler
Cittaslow Kriterlerine Yönelik Yenilikçi Çalışmalar	Çevre Politikalarıyla İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar
	Altyapı Politikalarıyla İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar
	Kentsel Yaşam Kalitesini Geliştirecek Programlarla İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar
	Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalarla İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar
	Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim için Planlamalarla İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar
	Sosyal Uyum ile İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar
	Ortaklıklar ile İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar

Tema 1 Turizm Yatırımı

Turizm yatırımı teması, turizm yatırımı yapmak için izlenecek yol ile yenilikçi bir yatırım yaparken yararlanılan bilgi kaynakları olmak üzere iki kategoriden oluşmaktadır.

Kategori 1 Turizm Yatırımı Yapmak İçin İzlenecek Yol

Tablo 2. Turizm yatırımı yaparken izlenen yol

Kategori	Kodlar	Katılımcılar
Turizm Yatırımı Yaparken İzlenen Yol	Doğayı koruyan	A1, A3, S2, Y2
	Mimariyi koruyan	A1, Y2
	Ekolojik turizme odaklı	A1
	Misafir istek ve beklentilerini karşılamaya yönelik	A2, S3
	Taşıma kapasitesini aşmayan	A3
	Sezonu uzatmaya yönelik	S1
	Yerel üreticiyi korumaya yönelik	S1
	Kadın çocuk ve engelliye hizmet edebilen	S2
	Yöresel kültürü ön plana çıkarmaya yönelik	Y1
	Kent kültürünü koruyan	Y2
	Küçük yatırımlar	Y3

Tablo 2 incelendiğinde turizm yatırımı yaparken izlenen yol ile ilgili katılımcıların birbirinden farklı görüşler belirttiği görülmektedir. Doğayı koruyan, mimariyi koruyan misafir istek ve beklentilerini karşılamaya yönelik yatırımlar ile ilgili ortak görüşler

belirtmişlerdir. Doğayı koruyan yatırımlar ile ilgili A1 ve S2 en fazla ortak görüş belirttikleri konu hakkında sırasıyla şu yorumları yapmışlardır.

“Burada yapılacak Turizm yatırımı tamamıyla buradaki doğayı ve mimariyi korumak üzere olacak.” A1

“... engellilerin ulaşımına açık olması gerekiyor doğayı koruyacak engellilere uyumlu olacak kadın çocuk ve engellilere hizmet edebilmeli. Bu şekilde bir Turizm yatırımı yapılması gerektiğini düşünüyorum.” S2

Turizm yatırımlarının kent kültürünü koruyan yatırımlar olması gerektiğini ifade eden Y2 düşüncesini şöyle ifade etmiştir.

“Buradaki kent kültürünü kent mimarisini koruyacak yatırımlar yapılması gerekiyor.” Y2

Kategori 2 Yenilikçi Bir Yatırım Yaparken Yararlanılan Bilgi Kaynakları

Tablo 3. Yenilikçi bir yatırım yaparken yararlanılan bilgi kaynakları

Kategori	Yararlanılan Bilgi Kaynakları	Katılımcılar
Yenilikçi Bir Yatırım Yaparken Yararlanılan Bilgi Kaynakları	İnternet	A1
	Basın ve Yayın Organları	A1
	Gerçekleştirilen Başarılı Projeler	A1
	Yeni Teknolojik Gelişmeler	A1
	Yavaş Şehirler	A2, S1, S2, S3, Y1
	Yavaş Şehir Kriterleri	A2, S1, S2, S3, Y2
	Yerel Mimari Özellikleri	A2
	Turizmle İlgili Oluşturulan Planlar	A3
	Doğayı Koruma Kanunları	A3
	Slow Food Hareketi	S1
	Sefertası Hareketi	S1
	Türkiye’deki Butik İşletmeler	S3
	Gelenek ve Görenekler	Y2
	Kent Mimarisi	Y3

Tablo 3 incelendiğinde yavaş şehirler ve yavaş şehir kriterleri en çok ortak fikrin verildiği bilgi kaynakları olduğu görülmektedir. Yavaş şehirler ile ilgili katılımcılardan A2 ve Y1’in ifadeleri sırasıyla şu şekildedir.

“Yani yurtdışındaki gezilip görülüp kesin kent olan yerlerdeki işleyişi mutlaka görmek lazım. Çünkü ufuk açıyor.” A2

“O yüzden turizmle olacak ve o da kendi özelliklerini ortaya çıkararak yapılacak. İtalya’da nasıl yaptılar, Seferihisar’da nasıl yaptılar.” Y1

Bilgi kaynağı olarak slow food hareketi hakkında bilgi veren S1’in yorumu aşağıdaki gibidir.

“Slow food dan galiba. Çünkü burada da burada da yerel gıdayla özellikle çalışan işçiler var. Slow food zaten daha önce olan bir organizasyon olduğu için İtalya bu işe örnek.” S1

Tema 2 Cittaslow Kavramı ve Geleceği

Cittaslow kavramı ve geleceği teması, Cittaslow kavramı ile Cittaslow'un geleceği ile ilgili düşünceler olmak üzere iki kategoriden oluşmaktadır.

Kategori 1 Cittaslow Kavramı

Tablo 4. Cittaslow kavramının anlamı

Kategori	Kodlar	Katılımcılar
Cittaslow Kavramı	Slow food felsefesinden sonra ortaya çıkan ve slow food felsefesinin yaşam kültürüne uyarlanmış halidir.	A1
	Yerele dönük özellikleri olan ve bu özellikleri koruma altına alan bir model.	A2
	Yaşam kalitesini arttırmayı temel alan bir modeldir.	A3
	1999 da İtalya'da ortaya çıkan bir yerel kalkınma modelidir.	S1
	Sakin ve yavaş bir kent modeli	S2
	Hayatın yavaş olduğu huzurlu bir kent	S3
	Slow food hareketi sonucu 92'lerde ortaya çıkan Türkiye'de ve Dünya'da yeni olan bir kavram	Y1
	Geleneksel yapıyı koruyarak ilerleyen bir sistem.	Y2
	İtalyanca "şehir" ve İngilizce "yavaş" kelimelerinden oluşan bir kavram	Y3

Tablo 4 incelendiğinde Cittaslow kavramına yönelik farklı ifadelerin yer aldığı görülmektedir. Katılımcılardan A3, S3 ve Y3'ün ifadelerine aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

"Yaşam kalitesini arttırmayı temel alan bir modeldir." A3

"Hayatın yavaş olduğu huzurlu bir kent." S3

"İtalyanca "şehir" ve İngilizce "yavaş" kelimelerinden oluşan bir kavram." Y3

Kategori 2 Cittaslow'un Geleceği İle İlgili Düşünceler

Tablo 5. Cittaslow'un geleceği ile ilgili düşünceler

Kategori	Kodlar	Katılımcılar
Cittaslow'un Geleceği ile İlgili Düşünceler	Büyümenin devam etmesi	A1, A2, A3, S1, S2, S3, Y1, Y2, Y3
	Denetimin gerekliliği	A1, A2
	Büyümenin durması	Y1
	Üyelik iptali	Y1
	Turizm katkısı	Y3

Tablo 5 incelendiğinde Cittaslowun geleceği ile ilgili katılımcıların hepsinin büyümenin devam edeceği yönünde yorum yaptıkları görülmektedir. Buna göre katılımcılardan A1 ve S1'in büyümenin devam etmesi hakkındaki görüşleri aşağıda sırasıyla yer almaktadır.

"Türkiye genelinde üye sayısı artacaktır dünya genelinde zaten atıyor." A1

"Bundan dolayı gelecek nesil olarak baktığımız zaman Cittaslow hareketinin daha çok kente daha çok ülkeye, Türkiye'de ki birçok kente daha yayılacağının farkındayız. Sürdürülebilir olacağını da biliyoruz." S1

Büyümenin durması ve üyelik iptali ile ilgili konulara dikkat çeken katılımcı Y1 konu hakkında şu ifadeleri kullanmıştır.

“Kısacası cittaslow, Türkiye’de de dünyada artacak ama Türkiye’de durdurma kısmına gelebiliriz. Yani hani öyle bir planımız var. Eskiden her etapta, dörder tane üye alıyorduk. Şimdi onu yapmayız. Bu hem kontrol hem de hak etmeyle alakalı. Şimdi şöyle bir şey var, eskiden alıyorduk, kontrol etmiyorduk ne yaptığını, ne ettiğini... Yenipazar hak etmediyse bu süre içerisinde üyeliği iptal edilecek. Sadece aidatını ödeyerek, yapabileceğim bir şey olmadığında ilçeler, görecek ki ben. Yenipazar çıkarılsa şey olarak hiç gıcunmam yapamıyorsam boş yere, amblemi almanın hiçbir anlamı yok.” Y1

Tema 3 Cittaslow Kriterlerine Yönelik Yenilikçi Çalışmalar

Cittaslow kriterlerine yönelik yenilikçi çalışmalar teması, çevre politikalarıyla ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar, altyapı politikalarıyla ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar, kentsel yaşam kalitesini geliştirecek programlarla ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar, tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalarla ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlamalarla ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar, sosyal uyum ile ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar ve ortaklıklar ile ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar olmak üzere yedi kategoriden oluşmaktadır.

Kategori 1 Çevre Politikalarıyla İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar

Tablo 6 incelendiğinde A1, S1 ve Y1 enerji tasarrufu ve elektrik üretimine dikkat çekmişlerdir. Katılımcıların değerlendirmelerine sırasıyla aşağıda yer verilmiştir.

“Enerji tasarrufu kullanımı çünkü çok büyük Binalarımız yok burada. Belirli miktarda küçük Binalarımız var. Bir tek şey var güneş panelleri ve güneşle ısıtılması, artık birçok şey de var artık Türkiye’nin her bir bölgesinde Sıcak su için güneş panellerinin olduğu var. Onun haricinde bir iki işletmemiz var Olabildiğince az enerji tüketen aydınlatma sistemleri kullanıyorlar.” A1

Tablo 6. Çevre politikalarıyla ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar

Kategori	Kodlar	Katılımcılar
Çevre Politikalarıyla İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar	Ahşap kullanımı	A1
	Atık yönetimi	A1
	Yapılaşmanın minimize edilmesi	A1
	Elektrik kablolarının yeraltına alınması	A1, S1, Y1, Y2, Y3
	Enerji tasarrufu ve elektrik üretimi	A1, S1, Y1
	Mavi bayrak sayısının artırılması	S1
	Peyzaj çalışmaları	S1
	Restorasyon	Y2, Y3

“Bu çevre düzenlemesinde mevcut alanın çimlendirilmesi ve seferihisara özgü yerel otların orada sergilenmesi yani dikilmesi ve ardından da orada mevcut bulunan elektrik kablolarının yer altına alınarak orada hem görüntü kirliliğinin engellenmesini sağladık ayrıca güneş panelleri ekleyerek oranın daha sürdürülebilir bir alan haline gelmesini sağlamış olduk.” S1

“Yenipazar'da ilk başvururken, hemen bir parkın aydınlatmasını solar sisteme bağladık. İlk yaptığımız yenilik oydu. Bu solar enerjiyi şimdi yeni pazarın çok yakınında bir köye komple Köyü, solarla açmaya çalışıyoruz. Oradan, trafoya da elektrik satışı yapılacak.” Y1

Kategori 2 Altyapı Politikalarıyla İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar

Tablo 7. Altyapı politikalarıyla ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar

Kategori	Kodlar	Katılımcılar
Altyapı Politikalarıyla İlgili Yenilikçi Çalışmalar	Kanalizasyon çalışmaları	A1, Y1, Y2
	Elektrik ve telefon kablolarına yönelik çalışmalar	A1, S1, Y1, Y2, Y3
	Yayalaştırma çalışmaları	A1, A2
	Bisiklete yönelik çalışmalar	A1, A2, S1, S2, S3, Y1, Y2
	Engellilere yönelik çalışmalar	A1, S1

Tablo 7 incelendiğinde bisiklete yönelik çalışmalar ile ilgili her katılımcının yorumu olduğu dikkat çekmektedir. Katılımcılardan A1 ve S2'nin konu ile ilgili yorumları sırasıyla aşağıda yer almaktadır.

“Bisiklet yolları ile ilgili herhangi bir çalışmamız olmadı. Yani şeyimiz yok. Sadece yayalaştırılmış alanlar oldu. Bisiklet bir tek şeyden dolayı buradaki arazi yapısından dolayı çok fazla ancak bisiklet kullanımı var. Hafta sonları olsun şey olsun teşvik edici şekilde birçok Arkadaşımız hem kiralayanlar var burada. Ama bisiklet kullanımı için teşvikler var.”A1

“Mesela bisiklet yolu Başkan beyle de belediye de çalıştığım için toplantılarda birlikte oluyor. Bisiklet yolu yıllardan beri var mesela güneş enerjili bisikletlerin projeleri yapıldı getirildi. Burada mesela ilk sakin Kent çalışmaları sırasında yüzlerce bisiklet alıp çocuklara ücretsiz dağıtıldı derken kimlik karşılığında gelip kullanıp iade ediyorlardı ama bisiklet yolu yoksa o bisikletle harap oluyor haliyle şimdi bisiklet yolu için siz müracaat ediyorsunuz ama sizin yetkinizin dışında bir alan orası Büyükşehir karışıyor büyükşehirde size diyor ki bizim planınızda yok diyor. Böylelikle sekteye uğruyor”S2

Kategori 3 Kentsel Yaşam Kalitesini Geliştirecek Programlarla İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar

Tablo 8. Kentsel yaşam kalitesini geliştirecek programlarla ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar

Kategori	Kodlar	Katılımcılar
Kentsel Yaşam Kalitesini Geliştirecek Programlarla İlgili Yenilikçi Çalışmalar	Kablosuz internet çalışmaları	A1, A2, S1, S3
	Akyaka mimarisine yönelik çalışmalar	A1
	Kadınlara yönelik çalışmalar	A1, S2, Y2
	Haşerelere yönelik çalışmalar	A2
	Trafik sorununa yönelik çalışmalar	A2, Y1
	Kent bilgi ekranları ve led ekranlar	S1, S3
	Plaj çalışmaları	S1
	Estetik kurul çalışmaları	S1
	Restorasyon çalışmaları	S1
	Doğa ve çocuk parkı çalışmaları	S1, S2, S3
	Gençlik merkezi çalışmaları	S2, S3
	Baz istasyonu çalışmaları	Y1
	Yerel üretici çalışmaları	Y3

Tablo 8 incelendiğinde ortak ve farklı çalışmalar olduğu görülmektedir. Buna göre trafik sorununa yönelik A2'nin, kablosuz internet ile ilgili katılımcı S1'in kadınlara yönelik çalışmalar ile ilgili Y2'nin yorumlarına sırasıyla aşağıda yer verilmiştir.

“Eğer bu yayalaştırma projesini hayata geçirebilirsek insanlar çok daha rahat bir şekilde hareket edebileceklerdir. Ama dediğim gibi önce trafik sıkıntısını çözmek lazım. Şehrin girişinden itibaren şehrin sağlı sollu araçlar var. O kadar geniş kapsamlı yapamayız ama bunu etap etap yapabiliriz.”A2

“Seferihisar merkezine, belediyemizin mevcut internet alanı koyarak Seferihisar'ın merkezinde yerel halkın kullanabilmesine yani erişebilmesine olanak sağladık. Genç-yaşlı herkes şu anda Seferihisar merkezde interneti herhangi bir ücret ödmeden doğrudan ücretsiz bir şekilde faydalanabiliyorlar.”S1

“Yalnızca bu Cittaslow ile birlikte bu kadın Kooperatifi'nin kurulması biraz o geleneksel yiyeceklerimizin günümüze taşınmasına neden oldu... Örneğin işte tarhanasının fazlasını satıyordu ya da yaptığı reçelin, salçanın fazlasını satıyorlardı şimdi biraz daha doğal ürün pazarı dediğiniz pazar günü bir pazar açılıyor. Genelde kadınlar yürütüyor bu işleri her yerde böyle bu işler. Onlar birazcık işler hale geldi insanlar evde kuruttuğu biberin fazlasını satıyor, oyduğu patlıcanın fazlasını satıyor. İşte bu şekilde bir katkısı oldu.”Y2

Kategori 4 Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalarla İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar

Tablo 9. Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalarla ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar

Kategori	Kodlar	Katılımcılar
Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalarla İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar	Sertifikalendirme çalışmaları	A1
	Susam ve mısır çalışmaları	A1, A2
	Balıkçılıkla ilgili çalışmalar	A1, S1
	Orkidenin korunması	A1
	Azmak Koyu çalışmaları	A1
	Kadınlara yönelik çalışmalar	A1, S1, S3
	Ev pansiyonculuğu Eğitimi	A1, S1, S2, S3
	Uçurtma sörfü (Kiteboard)	A1
	Tekne turları	A1
	Yöresel restoranlar	A1, S1
	Üretici pazarlarının kurulması	S1, S2, S3, Y2
	Tohum çalışmaları	S1, S2, Y1, Y3
	Zeytinyağı üretim tesisinin yenilenmesi,	S1
	Mandalina, enginar, pekmez ve lavanta çalışmaları	S1, S2, S3
	Jeotermal Sera İşletmesi ve Meyve Kurutma Tesisinin kurulması	S1
	Turistik alanların restorasyonu	S1
	Seferihisar Anı Evi kurulması	S1
	Festival çalışmaları	S1, S3
	Turizmde Ekolojik markalaşma projesi	S1
	Organik ve yarı organik tarım çalışmaları	Y2
	Hediyelik eşya çalışmaları	Y1, Y2
	Yöresel yiyecek çalışmaları	Y1
	Yöresel şapkaların yapılıp satılması	Y3

Tablo 9 incelendiğinde ev pansiyonculuğu eğitimi, üretici pazarlarının kurulması ve tohum çalışmaları ile ilgili ortak fikrin yoğun olduğu görülmektedir. Katılımcılardan A1, S1 ve Y2'nin konu ile ilgili değerlendirmeleri aşağıda sırasıyla yer almaktadır.

*"Bundan 2 sene önce ev pansiyonculuğu Bazında aşağı yukarı 4 tur eğitim verildi bakanlıkla birlikte. İşletme çanlar var. Çoğunluğu açtı. Benim tahminimce yüzde 60 civarında belge alanları yüzde altmışı açmıştır."*A1

*"Bunun yanında en önemli projelerimizden bir diğeri de bizim tohum merkezimizdir. Bu tohum merkezinden kastımız 5553 sayılı bir tohum yasasıyla gerçekleşen bir projeydi aslında bu. Çünkü 2006 yılında çıkarılan bu yasa nedeniyle tohumların tescillenmeden çeşitlendirilmesi ne yazık ki yasak. Bunun yasak olmasından dolayı biz bu tohumları çoğaltmak istedik çünkü yerel tohumlarımız diğer tohumlardan açıkçası çok daha önemli olduğunu hepimiz biliyoruz. Bunu çoğaltmak istedik, daha değerli hale getirmek istedik. Bundan dolayı da bir tohum bankası ortaya koyduk."*S1

*"Yerel üretici pazarları olarak da düşünebiliriz. Yerel üretici pazarı ama çok kısır kaldı değişmedi o gelişmedi. Biz de öyle bir destek olmadığı için kadınlar çıkıyor işte 10 tane anca pazarcı vardır. Çarşamba günleri çıkıyorlar ve ürettiklerini satıyorlar."*Y2

Kategori 5 Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim için Planlamalarla İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar

Tablo 10. Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlamalarla ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar

Kategori	Kodlar	Katılımcılar
Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim için Planlamalarla İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar	Bilgilendirme Toplantıları	A1, A2, S1, S2, Y1, Y2, Y3
	Ev Pansiyonculuğu eğitimi	A1, S2, S3
	Esnafa verilen eğitimler	A1
	İlkokul ve ortaokula yönelik çalışmalar	S1
	Kültürel değerlere yönelik çalışmalar	S1
	Çocuk ve gençlere yönelik çalışmalar	S1, S3
	Yavaş Şehir Tabelası	Y2

Tablo 10 incelendiğinde bilgilendirme toplantıları konusunda yoğun bir katılım olduğu görülmektedir. Katılımcılardan A2'nin bilgilendirme toplantıları, S3'ün çocuk ve gençlere yönelik projeler ve Y2'nin yavaş şehir tabelası ile ilgili değerlendirmeleri aşağıda yer almaktadır.

*"Şu ana kadar sadece sakin kent olacağımız yıl sadece Dernek başkanlarının katıldığı bir toplantı yapıldı. Dediğim gibi yani bunu halka tekrar sormamız gerekiyor. Sakin Kent konusunda ben çok umutluyum yüzde doksanlarda mutlaka olalım diye zaten görüş bildireceklerdir."*A2

*"Ondan sonra çocuk Belediyesi kuruldu çocuk Belediyesi'nin yanında Gençlik Merkezleri kuruldu bu gençlik merkezlerinde çok fazla sayıda veriliyor. Yani bunlar işte resim, müzik, beden olabildiği gibi diksiyon Hani daha farklı tarzda derslerle yönelik hani etüt anlamında da sayılabilecek matematik türkçe gibi derslerin de olabileceği işte çocukların kütüphanesinden veya öğretmenlerin desteğinden rehberlik hizmeti alabileceği birlikte zamanlarını geçirebileceği alanlar oldu"*S3

“İşte girişte bir tane levha var. Mesela Artvin Şavşat'tan geçtik. Sakin kentmiş orası. Hoşuma gitti, adam her yeri o resimlerle donatmış. Parkın etrafında her tarafa o şeyleri yapıştırmış. Sen istesende istemesende onu göreceksin. Bizim gördüğümüz gibi Hiçbir yerde yok.” Y2

Kategori 6 Sosyal Uyum ile İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar

Tablo 11. Sosyal uyum ile ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar

Kategori	Kodlar	Katılımcılar
Sosyal Uyumla ilgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar	Engellilerin topluma entegrasyonunun sağlanması	A2, S1, S2, S3
	Seferihisarlılar buluşmasının yapılması	S1, S2, S3
	Seferihisar'ın Çınarları kitabının çıkarılması	S1
	Hoş geldin bebek projesinin hayata geçirilmesi	S1
	Seferi kart (Halkkart) projesinin hayata geçirilmesi	S1, S2, S3
	Sokak hayvanları için modern bir tesisin kurulması	S1
	Öğrencilerin desteklenmesi	S2, S3, Y1
	Kadınların desteklenmesi	S2, Y1
	Giysi mağazası	Y2, Y3
	Yaşlı bakım desteği	S2, S3

Tablo 11 incelendiğinde engellilerin entegrasyonu, Seferihisarlılar buluşması ve giysi mağazası çalışmaları dikkat çekmektedir. Katılımcı A2 engelli entegrasyonu, S3 Seferihisarlılar buluşması ve Y2 giysi mağazası konularındaki değerlendirmelerine aşağıda yer verilmektedir.

“Şu anda engelliler için ve çocuklu aileler için Akyaka'nın her noktasında kaldırımlarını da engelli rampalarımızda işte çocuk arabası rampaları ile çok rahat şekilde hareket edebiliyorlar.” A2

“Azınlıkların entegrasyonu ile ilgili ki azınlık sayılmazlar aslında ama burada çok ciddi yapılan bir iş var Uzun zamandır da yapıyor. Seferihisarlılar buluşması diye bir etkinlik yapıyor. Bütün derneklerin toplanıp burada yerel olup çoğunluk oluşturan işte Ahıskalılar olsun doğu-Güneydoğu Anadolu'lular olsun Yozgatlılar, Tokatlılar ha bu derneklerin toplanıp kendilerini ifade ettiği yöresel kültürlerini tanıttığı, ürünlerini sattığı aynı zamanda akşamında da eğlencesini düzenlediği bir çeşit dertlerini döktükleri bir mekan oldu.” S3

“Sosyal Yardımlaşma Fonu var onu çıkaralım Kaymakamlığın. Onun ötesinde böyle bir çalışma yapmıştık biz yine. Giyim Mağazası açmıştık. Herkes evinde kullanmadığı eşyaları getiriyordu. Biz de başında bekleyip ihtiyaç sahiplerine veriyorduk.” Y2

Kategori 7 Ortaklıklar ile İlgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar

Tablo 12. Ortaklıklar ile ilgili yapılan yenilikçi çalışmalar

Kategori	Kodlar	Katılımcılar
Ortaklıklarla ilgili Yapılan Yenilikçi Çalışmalar	Muğla Üniversitesi ile AB Projesi	A1
	Kooperatif ve birliklerin kurulması	S1
	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), Anadolu Efes ve Seferihisar Belediyesinin desteği ile Seferihisar'ın geleneksel mutfak projesinin hayata geçirilmesi	S1
	ADÜ Yenipazar MYO	Y1
	Seferihisar	Y1
	KOSGEB	Y1
	İŞKUR	Y1
	Kara Ot Tohum Derneği çalışmaları	Y3

Tablo 12 incelendiğinde katılımcıların her birinin farklı değerlendirmeleri olduğu görülmektedir. A1, S1 ve Y1'in değerlendirmelerine aşağıda sırasıyla yer verilmiştir.

"Muğla Üniversitesi ile yapmış olduğumuz aşağı yukarı bir Avrupa Birliği projesi oldu 5 ay oldu. Bölgedeki tarım ürünlerinin üretimi hakkında olan bir çalışma." A1

"Onunla ilgili şöyle bilgi verebilirim. Kurmuş olduğumuz birçok kooperatif mevcut. Bunlardan birkaç tanesi Hıdırlık Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, Doğanbey Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ve Mandalina Üretici Birliği gibi bu kooperatif ve birlikler sayesinde hem mandalinamızı koruyoruz, yani tarımımızı koruyoruz, he mutfağımızı koruyoruz, yerel lezzetlerimizi ortaya koyuyoruz." S1

"Biz üniversiteyi çok ortak olarak yanımızda istedik. Bazı şeylerde aldık Adnan Menderes Üniversitesi'nden, bazılarını da alamadık. Meslek Yüksekokulu daha çok destek verdi. Yaşar Üniversitesi, bize daha çok destek verdi. KOSGEB ile çalıştık. İŞKUR'la çalıştık. Zaten Seferihisar Belediyesi'ninkini saymıyorum, hani. Başından itibaren en etkili. En büyük proje dostumuz oydu. Biz gittik, onlara, onlar geldi." Y1

TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye'deki Cittaslow'larda yapılan bu araştırmada söz konusu Cittaslow'ların yapmış oldukları yenilikçi yatırımlar incelenmiştir. Katılımcıların Cittaslow kavramı, Cittaslow'un geleceği, turizm yatırımı yapmak için izlenecek yol ve Cittaslow kriterlerine yönelik yapılan yenilikçi çalışmalara ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir.

Cittaslow kavramıyla ilgili birbirine çok benzeyen ifadeler kullanıldığı görülmektedir. Hızlı yaşama ve beraberinde getirdiği olumsuzlukları bertaraf etmeye çalışan, yerel değerlerin korunması, sürdürülebilirlik, yerel halkın desteklenmesi, yerel ekonominin canlandırılması konularında önemli bir model olarak tanımlanmaktadır (Mayer ve Knox 2006; Carp, 2012; Kazançoğlu ve Dirsehan 2016). Cittaslow'un herkes tarafın benimsenen bir model olarak kabul edilmesi nedeniyle her geçen gün Türkiye'de ve Dünya'da büyümeye devam edeceği düşünülmektedir. Öte yandan bir denetleme mekanizmasının olmaması üyelerin üyelik sürecini tamamladıktan sonra görevlerini yerine getirmediikleri yönünde görüşler bulunmaktadır. Bu durumun denetleme mekanizması kurularak sorumluluklarını yerine getirmeyen üyelerin üyelik iptali ile sonuçlanması gerektiği tartışılmaktadır.

Turizm yatırımı yaparken Cittaslow kriterleri, Cittaslow üyeleri, sürdürülebilirlik ilkeleri, yereli korumaya yönelik mevzuat, konuk profilleri şeklinde bilgi kaynaklarından yararlandıkları görülmektedir. Cittaslow'larda yapılan yenilikçi yatırımlara bakıldığında Cittaslow'ların, teknoloji kullanarak yaşamın kaliteli ve sürdürülebilir olmasını sağlamak, bölgeye özgü değerlerle sürdürülebilir gelişmeyi sağlamak, yerel ekonomik

yaşama katkı yaparak gelir adaletini sağlamak, doğal çevreyi ve tarihi değerleri korumak (Yurtseven vd., 2010: 40) şeklindeki amaçları dikkate alınarak buralarda yenilikçi yatırımlar yapıldığı görülmektedir.

Clancy'nin (2018) çalışmasında belirttiği gibi Cittaslow üyeliği doğayı ve doğadaki canlıları korumayı gerektirmektedir. Araştırmanın sonuçları da buna paralel olarak Akyaka, Seferihisar ve Yenipazar'da doğayı, mimariyi ve kültürü korumaya yönelik çalışmalar olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu kentlerde insanların birbirleriyle daha uyumlu halde yaşamaları, farklı etnik kökene sahip insanların, maddi durumu kötü olan bireylerin, hamile ve yaşlıların topluma entegrasyonu için yenilikçi projeler üretildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Akyaka, Seferihisar ve Yenipazar'da yaşayan insanların elde etmiş oldukları kültürel değerleri korumaya yönelik restorasyon çalışmaları, festivaller ve anı evleri gibi yenilikçi yatırımlar yapılmaktadır. Yerel üretici pazarları, tohum çalışmaları, turizm eğitimleri ve mesleki eğitimler ile ilgili yenilikçi projeler geliştirilerek bölgedeki tarımsal ürünleri koruyan ve geliştiren, küçük esnafı ve eski meslekleri destekleyen, yatak kapasitesini arttıran yatırımlar yapılmaktadır. Kadınlara sağlanan desteklerle, üreticilerin ürünlerini satabileceği pazarlar kurarak, altyapı ve çevre politikalarıyla ilgili yapılan yenilikçi yatırımlarla bölge halkının istihdam oranı yükselten, insanların yaşam kalitesini arttıran yenilikçi çalışmalar yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Yenipazar'daki organik tarım çalışmalarıyla Seferihisar'daki tohum çalışmaları ile ve Akyaka'daki yerel ürün çalışmaları ile doğal tarım ve sağlıklı beslenme için yenilikçi yatırımlar yapılmaktadır. Bu yatırımlarla aynı zamanda Slow Food akımına da destek verilmektedir. Yapılan bu yenilikçi yatırımlar bölge dışındaki insanların dikkatini çekerek Akyaka, Seferihisar ve Yenipazar'ı turistik açıdan bir cazibe merkezi haline getirdiği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarından yola çıkarak Cittaslow'lara yönelik öneriler geliştirilmiştir. Cittaslow'ların denetlenmesine yönelik bir denetim mekanizmasının kurulması gerekmektedir. Unvan alındıktan sonra bu şehirlerin gerekli sorumlulukları yerine getirip getirmediğinin anlaşılması için bu mekanizma kurulmalı ve hayata geçirilmelidir. Türkiye'deki Yavaş Şehirlerin özelliklerinin ortaya çıkarılarak birbirleri arasındaki farklılıkların altının çizilmesi ve birbirinin tamamlayıcısı olmaları sağlanmalıdır. Örneğin, Yenipazar'ın yiyecek-içeceğine, Akyaka'nın ise mimari kültürüne ve doğasına yönelik özelliklerinin ortaya çıkarılması ve pide yemek için

Yenipazar'a doğa ile baş başa kalmak için Akyaka'ya gidilmesinin teşvik edilmesi planlanmalıdır. Sakin, sürdürülebilir ve kalkınmaya yönelik bir yaşamı vaat eden yavaş yaşam felsefesinin destinasyon taşıma kapasitesiyle ilgili sorunları olduğu görülmüştür. Şehre gelen ziyaretçiler trafik ve gürültü yoğunluğuna neden olmaktadır. Bu nedenle taşıma kapasitesi belirlenmesi önerilmektedir. Yavaş Şehir kavramının istihdamı artırıcı özelliğinin yanında göç alımını da arttırdığı görülmektedir (Pajo, 2017: 25). Bu durum aynı zamanda inşaat sayısının artması ve betonlaşmanın çoğalması anlamına da gelmektedir. Betonlaşmanın önlenmesine yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Apolo, J. C. D., Rivero, M. S. and Rangel, M. C. R. (2024). Building a Latent Scale of Tourism Innovation for Tourist Destinations in Extremadura (Spain) Using IRT Modelling. RPER, (69), 79-94.

Arı, F. (2020). Yerel Kalkınma ve İnovasyon. Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 10(20), 369-381.

Armbruster, H., Bigfalvi, A., Kinkel, S. and Lay, G. (2008). Organizational Innovation: The Challenge of Measuring Non-Technical Innovation in Large-Scale Surveys. Technovation, 28(2008), 644-657.

Arslan, E. (2022). Nitel Araştırmalarda Geçerlilik ve Güvenilirlik. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (51), 395-407.

Azmi, E., Che Rose, R. A., Awang, A. and Abas, A. (2023). Innovative and Competitive: A Systematic Literature Review on New Tourism Destinations and Products for Tourism Supply. Sustainability, 15(2), 1-19.

Brodzinski, Z. and Kurowska, K. (2021). Cittaslow idea as a new proposition to stimulate sustainable local development. Sustainability, 13(9), 1-15.

Carp, J. (2012). A Study of Slow. Massachusetts: Massachusetts Institute of Technology.

Cittaslow (2024). Archieve (Cittaslow List), https://www.cittaslow.org/_files/ugd/c3e050_a1e42b0233f848d3942906724a776747.pdf (07.01.2018).

Cittaslow Türkiye (2018). ‘Üyelik Süreci ve Kriterler’, <https://cittaslowturkiye.org/tr/uyelik-sureci-ve-kriterler/> (05.01.2018).

Cittaslow Türkiye (2018). ‘Cittaslow nedir?’, <http://cittaslowturkiye.org/#cittaslow> (05.02.2018).

Clancy, M. (2018). Slow Tourism, Food and Cities (Vol. 2). Newyork: Routledge.

Cresswell, J. (2013). Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches (Third Edition). California: Sage Publication.

Damanpour, F., Szabat, K. A. and Evan, W. M. (1989). The Relationship Between Types of Innovation and Organizational Performance. Journal of Management studies, 26(6), 587-602.

Demir, O. Ö. (2009). Nitel Araştırma Yöntemleri. Böke, K. (Editör). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri içinde (287-318). İstanbul: Alfa Basım ve Yayın Dağıtım.

Dickinson, J. and Lumsdon L. (2010). Slow Travel and Tourism. Washington: Earthscan Publications.

Gardenhire, A. and Nelson, L. (2003). Intensive Qualitative Research Challenges, Best Uses, and Opportunities’. MDRC Working Papers on Research Methodology, 1-37.

Gegez, E. A. (2007). Pazarlama Araştırmaları (İkinci Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.

Gökçe, S. G. (2010). İnovasyon Kavramı ve İnovasyonun Önemi. <http://fka.gov.tr/inovasyon-kavrami-ve-inovasyonun-onemi-detayi-146736098398>. (15.10.2017).

Gökmen, L. (2017). ‘Son Üç Yılda Çeşitli Sektörlerden 31 Yeni Yatırımcı Turizme Giriş Yaptı!’, <http://emlakkulisi.com/son-uc-yilda-cesitli-sektorlerden-31-yeniyatirimci-turizme-giris-yapti/244437> (01.12.2017).

Haque, M. (2015). Trends in Tourism Accommodation Investment in Australia. *Advances in Hospitality and Leisure*, 215-238.

Ilic, D., Ostojic, S. and Damnjanovic, N. (2014). The Importance of Marketing Innovation in New Economy. *The European Journal of Applied Economics*, 11(1), 34-42.

Kalkınma Bakanlığı (2014) Onuncu Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyon Raporu, Kalkınma Bakanlığı Yayını: Ankara.

Kanagal, N. B. (2015). Innovation and product innovation in marketing strategy. *Journal of Management and marketing research*, 18(1), 1-25.

Kazançoğlu, İ. ve Dirsehan, T. (2016). Sosyal İnovasyon ile Sakin Şehirler Arasındaki İlişkinin Sosyal Girişim(ciler) Açısından İncelenmesi: Seferihisar Örneği. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 7, 135-161.

Lazarevic, S., Stanisic, T. and Ion, R. A. (2024). Slow Tourism As A Contemporary Tendency in The Tourism Market: Image Content and Geotag Analysis on Instagram. *Economics of Agriculture*, 71(2), 589-598.

Mason, J. (2002). *Qualitative Researching*, (2. Edition). Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications.

Mayer, H. & Knox, P. L. (2006). Slow Cities: Sustainable Places in A Fast World. *Journal of Urban Affairs*, 28(4), 321–334.

Nazaroğlu, Ö. (2008) Turizm Sektöründe Girişimcilik Faktörünün Turizm Teşvik Kanunu ve Teşvik Politikaları Çerçevesinde Değerlendirilmesi, Uzmanlık Tezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü: Ankara.

OECD and Eurostat (2005), Oslo Manual: Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3rd Edition, The Measurement of Scientific and Technological Activities, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264013100-en>.

OECD and Eurostat (2018), Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th Edition, The Measurement of Scientific,

Technological and Innovation Activities, OECD Publishing, Paris/Eurostat, Luxembourg. <https://doi.org/10.1787/9789264304604-en>

Pajo, A. (2017). Türkiye’deki Cittaslow Kentleri ve 50.000 Kişilik Nüfus Kriteri. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 7(1), 25-31.

Purchase, S. and Volery, T. (2020). Marketing Innovation: A Systematic Review. *Journal of Marketing Management*, 36(9-10), 763-793.

Qu, Y. and Mardani, A. (2023). Market Orientation, Technological Opportunity and New Product Innovation Performance. *Journal of Business Research*, 162, 113841.

Sakai, M. (2006). Public Sector Investment in Tourism Infrastructure. *International Handbook on The Economics of Tourism*, Edward Elgar: Cheltenham.

Seferihisar Belediyesi (2018), ‘Cittaslow Nedir?’. <http://seferihisar.bel.tr/cittaslow-seferihisar/> (05.02.2018).

Song, H. and Turner, L. (2006). Tourism Demand Forecasting. *International Handbook on The Economics of Tourism*, Edward Elgar: Cheltenham.

Paramati, S. R., Alam, S. and Lau, C. K. M. (2018) The Effect of Tourism Investment on Tourism Development and CO2 Emissions: Empirical Evidence from The EU Nations, *Journal of Sustainable Tourism*, 26:9, 1587-1607.

Şenel, S. A. (2007). Turizm Sektöründe Yatırım Kararları. *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi*, (12), 1-12.

Toraman, C., Abdioğlu, H. ve İşgüden, B. (2009). İşletmelerde İnovasyon Sürecinde Entelektüel Sermaye ve Yönetim Muhasebesi Kapsamında Değerlendirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 91-120.

Wang, M. Y., Li, Y. Q., Ruan, W. Q., Zhang, S. N. and Li, R. (2024). Influencing Factors and Formation Process of Cultural Inheritance-Based Innovation at Heritage Tourism Destinations. *Tourism Management*, 100, 1-18.

Walker, R. M. (2014). Internal and External Antecedents of Process Innovation: A Review and Extension. *Public Management Review*, 16(1), 21-44.

Van de Ven, A. H. (2017). The Innovation Journey: You Can't Control It, But You Can Learn to Maneuver It. *Innovation: Organization & Management*, 19(1), 39–42.

World Travel and Tourism Council (2015). *European Travel & Tourism: Where are the greatest current and future investment needs?* London, United Kingdom: WTTC.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Altıncı Baskı). İstanbul: Seçkin Yayıncılık.

Yurtseven, H. R., Kaya, O. ve Harman, S. (2010). *Yavaş Hareketi*, Ankara: Detay Yayıncılık.